

Privatskoler og hjemmeundervisning

Kan en kommune pålegge en privatskole å gjennomføre undervisning i elevens hjem, når eleven har vedtak om spesialundervisning?

TOLKNINGSUTTALELSE | 10.05.2023

Slik Udir ser det kan ikke elevens hjemkommune pålegge en privatskole å bruke skolens ansatte til undervisning i elevens hjem. Kunnskapsdepartementet slutter seg til direktoratets regelforståelse og vurderinger.

Gjelder

- [Privatskolelova - § 3-6 Spesialundervisning og pedagogisk-psykologisk teneste](#)

Utdanningsdirektoratet har fått en henvendelse fra Statsforvalteren i Agder med spørsmål om hjemmeundervisning når eleven går på en privatskole.

Statsforvalteren presiserer at spørsmålene gjelder en elev med vedtak om spesialundervisning på en skole godkjent etter privatskoleloven.

Spørsmålene Statsforvalteren tar opp innebærer noen prinsipielle dilemmaer som slik vi oppfatter det ikke er direkte regulert i dag. Vi ber derfor om en tilbakemelding om departementet er enig i vår tolkning av regelverket. Se departementets svar nederst på siden.

Vår vurdering – konklusjon

Hovedspørsmålet Statsforvalteren i Agder stiller er om en kommune kan pålegge en privatskole å gjennomføre undervisning i elevens hjem?

Statsforvalteren viser til at eleven går ved en privatskole i en annen kommune enn hjemkommunen og spør om elevens hjemkommune kan pålegge privatskolen å bruke skolens ansatte til undervisning i elevens hjem, når undervisningen da må foregå i en annen kommune enn i kommunen der skolen ligger.

Skolens ansatte ønsker ikke å gjennomføre undervisning i hjemmet og skolens rektor viser til ansattes arbeidskontrakter, som ikke omfatter at lærerne skal undervise i noens private hjem.

Etter regelverket for privatskoler påligger det skolene mange forpliktelser til å følge opp elevene. Skolene må tilpasse opplæringssituasjonen, også for syke og funksjonshemmede, slik at elevene i størst mulig grad kan motta opplæring på skolen. Slik vi ser det vil imidlertid ikke elevens hjemkommune kunne pålegge en privatskole å bruke skolens ansatte til undervisning i elevens hjem.

Vår vurdering – begrunnelse

Barn og unge har rett og plikt til grunnskoleopplæring fra det året de fyller seks år. Hovedregelen er at eleven skal få opplæringen sin i klassen/basisgruppen på nærskolen. Dersom en elev skal tas ut av opplæringen for å motta ene-undervisning, for eksempel hjemme eller på en alternativ opplæringsarena, må det finnes en særskilt hjemmel for dette. Bestemmelsene om spesialundervisning kan gi rettslig grunnlag for hjemmeundervisning.

Privatskoleloven § 3-6 viser til at reglene om spesialundervisning i opplæringsloven §§ 5-1, 5-3, 5-4 og 5-5 gjelder tilsvarende for elever i privatskoler. I privatskoleloven § 3-6 andre ledd står det at hjemkommunen til eleven skal sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering og fatte vedtak om spesialundervisning.

Når en elev har langvarig fravær på grunn av sykdom, kan elevens hjemkommune ha plikt til å gi opplæring et annet sted enn på skolen, for eksempel i elevens hjem. Det avgjørende er om elevens sykdom fører til et fravær som gjør at eleven ikke får oppfylt retten sin til opplæring eller får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Når det blir gitt hjemmeundervisning på grunn av sykdom skal det gjøres enkeltvedtak om spesialundervisning på bakgrunn av sakkyndig vurdering. PP-tjenesten må utarbeide en sakkyndig vurdering og i denne må det komme frem at eleven har behov for opplæring i hjemmet. Tilbudet om spesialundervisning skal så langt som mulig utformes i samarbeid med eleven og foresatte.

Elever i grunnskoler godkjent etter privatskoleloven oppfylder sin plikt til grunnskoleopplæring etter opplæringsloven § 2-1, jf. privatskoleloven § 3-2 første ledd. Når eleven går på en privat skole, er det i utgangspunktet den skolen som har ansvaret for elevens opplæring, jf. blant annet privatskoleloven § 5-2. Privatskolen må tilpasse opplæringssituasjonen, også for syke og funksjonshemmede, slik at elevene i størst mulig grad kan motta opplæring på skolen, jf. privatskoleloven § 2-4, jf. opplæringsloven kap. 9A.

Hvis eleven er lenge borte fra opplæringen, uten at eleven eller foreldrene har skyld i det, kan kommunen

ha plikt til å til å gi eleven opplæring et annet sted enn på skolen, for eksempel hjemme hos eleven eller på en institusjon hvor eleven oppholder seg. Denne plikten henger sammen med barn og unges rett og plikt til grunnskoleopplæring, og påligger slik vi ser det ikke en privatskole i samme utstrekning.

Kommunen må foreta en konkret vurdering av omfanget av opplæringen i hjemmet, og kommunikasjon med privatskolen vil utgjøre en naturlig del av vurderingen. Etter regelverket for privatskoler påligger det skolen mange forpliktelser til å følge opp eleven, både faglig og sosialt, tilpasse opplæringen ut fra elevens behov, samarbeide med elevens foreldre osv. Privatskolens plikt til å gi eleven opplæring er imidlertid knyttet til skolen og skolens skoleanlegg og omfatter i utgangspunktet ikke undervisning i elevens hjem.

Spørsmål om ansvar for gjennomføring av spesialundervisning

Statsforvalteren i Agder stiller også spørsmålet: «I tilfeller der eleven går på privatskole og har vedtak om spesialundervisning jf privatskoleloven § 3-6, hvem er ansvarlig for at spesialundervisningen blir gitt i tråd med sakkyndig vurdering?»

[Presisering: Spesialundervisningen skal gis i tråd med vedtaket om spesialundervisning. Den sakkyndige vurderingen skal danne grunnlaget for vedtaket. Dersom vedtaket avviker fra den sakkyndige vurderingen, skal dette begrunnes i samsvar med opplæringsloven § 5-3 siste ledd.]

En privatskole har plikt til å gi eleven opplæring i samsvar med vedtaket om spesialundervisning. Det er skolens ansvar å sørge for at eleven får opplæring i tråd med vedtaket, uavhengig av hva dette koster/kommunens finansiering.

Vi ser at det kan oppstå et dilemma dersom det i vedtaket om spesialundervisning står at eleven skal få opplæring i sitt hjem. Dersom en elev ikke kan komme på skolen, er det imidlertid slik vi ser det elevens hjemkommunes ansvar å eventuelt gi eleven opplæring i elevens hjem.

Det følger av privatskoleloven at en privatskole skal ha hele landet som inntaksområde. Skolen kan ikke pålegges å undervise elever i hjemmene deres over hele landet. Hvis en elev er syk og ikke kan gå på skolen er det elevens hjemkommune som ev. har plikt til å sørge for elevens opplæring. Vi understreker likevel at vi ikke ser noe i veien for at kommunen og privatskolen avtaler at skolen gir opplæring i elevens hjem.

Kunnskapsdepartementet svar

Utdanningsdirektoratet ber om Kunnskapsdepartementets tilbakemelding på vår vurdering

av ovennevnte problemstilling.

Kunnskapsdepartementet viser til brev 10. mai 2023 med spørsmål om hjemmeundervisning når eleven går i en privatskole. Departementet er enig med direktoratet at de prinsipielle spørsmålene som reises ikke er direkte regulert i lov eller forarbeider. Departementet slutter seg til direktoratets regelforståelse og vurderinger. Departementet understreker betydningen av at hjemkommunen og privatskolen har en god kommunikasjon til det beste for eleven.

Vedlegg

- [Rett til digital hjemmeundervisning for elever ved privatskoler](#)